

KÜRESELLEŞME VE YERELLEŞMENİN İLİŞKİSELİĞİ¹

RELATION OF GLOBALIZATION AND LOCALIZATION

Kıvılcım Özge KARA*

* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi,
kivilcimozege@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-0883-1565>

ÖZ

Popüler olan kişi veya süreçler farklılığa tahammül edemezken; türdeşliğe mahkûm etmektedir. Yaşanılan süreç; pek çok alanda tek tipleşmeyi dayatsa da aynı zamanda da farklı olanın tanınmasını gerektirmektedir. Bu çalışmada, temel ilişkiler ağı içerisinde küresel kapitalizmin coğrafi sınır mekân ayrımı tanımaması niteliği çerçevesinde farklılaşmaların ortadan kalkacağı, etkinliğin tüm sahada var olacağı beklentisinin her durumda sağlanamayacağı tartışılmaktadır. Dikey mobilizasyonun neden olduğu yer ve ölçek farklılaşması sorunsal olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda, sorunlar ve çözümlerinin küresel perspektifli bir bakış açısını gerektirdiği, çokluğun niceliği, azınlığın ise niteliğinin olduğu kabul edildiğinde; küresel ve yerelin birbiri üzerinde tayin edici rolünün ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Yerelleşme, Yerel yönetim, Etkinlik, Adalet

Jel Kodları: H72, H89, K34

ABSTRACT

While those who are popular or the processes can not tolerate any kind of dissimilarity, they force us to get stuck to homogeneity. Even though the process we are going through imposes uniformity in a number of fields one hand, and requires acknowledging what is disparate. In this study, it is discussed that the expectation that differentiations could disappear and that the activity would take place on the whole surface would no more be able to materialize in all the circumstances in the framework of the nature of global capitalism which recognizes no geographical boundaries–space distinction, within the network of fundamental relations. The concept of space and scale has been in the forefront in the discussion by means of other parameters based on the vertical mobilization it has created. It is within this context that great emphasis is placed on the fact that issue and their solutions necessitate a view point with a global perspective and once regarded that the majority has a quantity and the minority a quality, the aim of this course is to determine the interdependent role of global and local.

Keywords: Globalisation, Decentralisation and Subnational Government, Efficiency, Justice

Jel Codes: H72, H89, K34

¹ Bu makale, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde tarafından hazırlanan ve 02/08/2017 tarihinde kabul edilen “Küreselleşme Yerelleşme Bağlamında Mali Yerelleşme adlı yüksek lisans çalışmasından faydalanılarak hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Kavramların ve aktörlerin küresel ilişkiler ağı içerisinde tanımlanması boyutsal farklılaşmalara neden olmakta, için dışı dışın içi ayrımı ile katmanlı bir yapının varlığına işaret etmektedir. Ölçeksel olarak ayrılan süreç, klasik yaklaşımların ötesinde yeni olarak ifade edilebilecek toplumsal dinamiklerin ortaya çıkmasına neden olmakta fayda zarar muamması tartışmalarını ortaya çıkarmaktadır.

Buna göre, küreselleşme ve yarattığı aktörlerle birlikte ulus devlet; ulus altı ve ulus üstü yapılara yetki devrini şart koşmakta ve konumu yeniden belirlenmektedir. Genel kapsamda ulus altı idarelere yetki devrini kapsayan yerelleşme ve uygulamalarından adem-i merkeziyetçilik ile yerel yönetimler lehine düzenlemeler ortaya konulmaktadır. Piyasa ekonomisinin çok bilindik kavramlarından özelleştirme süreci artık yerelleşme, sivilleşme, yetki genişliği gibi kavramlarla birlikte tartışılmaktadır. Yerel yönetimler kendilerine verilen idari, mali özerkliklerle kendini gerçekleştirme adına güçlendirilmeye çalışılırken, kavramların boyut ve içerik değiştirmesi yerelleşmenin alışılmalı geleneksel tanımlamasının ötesinde güncel tanımlamasıyla arasında önemli bir mesafe bırakmaktadır.

1. TARİHSEL ÇERÇEVEDE KÜRESELLEŞME FENOMENİ

Küreselleşmenin içinde yaşanan sürecin tam da kendisi olması nedeniyle ne zaman hayatımıza dâhil olmaya başladığı noktasında fikir birliğine varılmış değildir. “Anlatı edimseldir ve sadece tarihsel bir süreç olarak anlaşılmasından daha fazlasıdır”(Illouz, 2011). Küreselleşmenin tarihsel kronolojisine bakıldığında; küreselleşmenin tarihin başlangıcından beri var olduğu, burjuva ve kapitalist’in modernite kavramıyla birleştirilmesiyle açığa çıktığı ve derinliklerinde batı kültürünün etkisini yoğunlukla taşıdığını görebiliriz. Burjuva/burjuvazi (kent sakini) ile kapitalizmi aynılaştırmanın özünde;

kapitalizmi ticarileşmenin, şehirleşmenin ve ticaretin artışının doğal bir sonucu olarak görülmesi vardır (Wood E. M., 2012). Böylelikle sürecin algılanma çabası ve algılandığı ölçüde kanıksanmasa dahi zihinsel bir *euphoria* yarattığı gözlenmektedir.

Küreselleşmenin tarihsel sürecine bakıldığında, modern küreselleşme hareketinin ilk aşaması 16.yy da Avrupa örneklerinde imparatorluk mantığında oluşmuş ve İngiltere için daha fazlası olarak, sömürge isteği olarak şekillenmiştir. Hakim güç için sistem; rant kollama yoluyla rekabet avantajı sağlama ve fırsat eşitsizliğine zemin oluşturmak üzere her geçen gün güçlenmiş ve takip eden dönemlerde köle ticaretine dönüşmüştür. Polanyi’nin sürecin aşamalı olduğunu ve sosyoekonomik sonuçların merkezi bir rol oynadığını anlatan ifadeleri şöyledir;

Piyasa mekanizmasının kendiliğinden ortaya çıkmış bir olgu olmadığı bunun aksine “emek ve parayı meta olarak gösteren bir takım kurumsal değişiklikler aracılığıyla gerçekleştirilen bir siyasi proje” olduğunu savunan Polanyi, bu projenin sadece iktisadi olmadığını, piyasanın toplumdaki uzaklaşmasını ve toplumsal ilişkilerin belirlediği bir piyasa yerine, piyasanın belirlediği toplumsal ilişkilerin toplumun merkezine oturduğunu söylemektedir (Polanyi, 1986:160).

Pazarlar kurulmuş, pazarların egemenleri oluşarak paylaşım savaşı ortaya çıkmış ve piyasa ekonomisi olarak isimlendirilen kapitalist sistem var olmaya başlamıştır. 18.yy ın son çeyreğinden itibaren ise Adam Smith ve David Ricardo’nun savundukları serbest piyasa ekonomisi mantığı çerçevesinde bir tür küresel işbölümü ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı ve soğuk savaş dönemini müteakip hız kazanan küreselleşme ile ABD ve SSCB’nin hissedilir ağırlığı vuku bulmuş, SSCB’nin dağılışı karşısında; emperyalist ülkelerin

var olan bağı çözülerek paylaşım savaşı ve daha derinlerde sınıf savaşı görülmüştür. Böylelikle liberal düşüncenin zorunlu sonsuz zaferi ilan edilmiştir. İşin özünü betimleyen argümanlar Polanyi'de şöyle özetlenmektedir;

“Sınıfların kaderinin, toplumun ihtiyaçları tarafından belirlenmesi, toplumun kaderinin sınıfların ihtiyaçları tarafından belirlenmesinden çok daha sık rastlanan bir şeydir. Belirli bir toplumsal yapı içinde sınıf kuramı işlerlik kazanır; ama yapının kendisi değişirse ne olur? İşlevini yitiren bir sınıf bir anda çözülüp yerini başka bir sınıfa veya sınıflara bırakabilir. Ayrıca sınıfların çatışma içindeki başarıları kendi üyelerinin dışında kalanlardan destek sağlayabilmelerine bağlıdır. Bu da gene kendi çıkarlarından daha geniş çıkarları karşılayabilmelerine bağlı olacaktır.” (Polanyi, 1986; 160).

Sonrası süreçte ise ABD'nin tek merkezli ve tek kutuplu yenedünya düzeni/düzensizliği olarak nitelenebilecek uzun soluklu hikâyesi başlamıştır. Wood'a göre; Kapitalizmin ABD dış politikasına içkin bir mantığın sonucu olduğunu kavramak gerekir, aksi halde süreci anlamak zor olacaktır (Wood E. , 2006). Sosyoekonomik güçler tarafından belirlenen ve anlamlandırılan kapitalist düzenin genel mantığının karmaşık iktisadi ve siyasi/askeri ilişkilerden soyutlanması da analizlerde derinliği azaltacaktır.

2. SORGULANMASI GEREKENLER VE TARTIŞILAN PARAMETRELER

Ulus aşırı aktörlerin karakterini şekillendiren güçler anonim olmakla birlikte kimliklerini belirlemek güçtür. Tarihsel süreçte, güç ve gücün merkezinin değişken olması ve uluslararası sistemin sadece devletler ve ilişkilerinden oluşmadığı göz önünde alındığında, güç ve

etkilerini arttırmakta olan aktörlerin de bir bütün halini alarak, çok geniş perspektife sahiplikle; “Medeniyetler Çatışması” veya “Tarihin Sonu” olarak izah edilebilen sürecin belirleyicileri olduğunu anlayabiliriz.

Batılı ülkelerin çoğunda özellikle II. Dünya Savaşını izleyen Refah Devleti dönemi, öznenin aktifliği eğilimini ortaya çıkarmıştır. “Kısa yüzyılın sonunda savaşın yeni karakteristikler edinme eğilimine girdiği bir gerçektir” (Hobsbawn, 2011:27). Bu durum, Alain Ehrenberg'in çağdaş bireyciliğin patolojileri üzerine gözlemleri ve kendi olma yorgunluğu dediği şeye bizi yakınlaştırabilir. Evrensel kabul edilen pek çok şeyin küreselleşmeyle tartışmaya açıldığı, sorgusunun yapıldığı ve ayrıca, kimlik yapısının aşındığını, değişken ve geçici olanın kutsandığını, an odaklı süreçlerin kurulduğunu görmekteyiz. Kimliklerin muğlaklaşması; güvenilirliği yok etmekte, geleceğe ilişkin öngöründe bulunmayı güçleştirerek müphem bir tasarı ortaya koymaktadır. Max Weber'e göre, ahlaki olana dair kırılmanın batı rasyonelleşmesinin bir sonucu olduğu düşünülürken, rasyonelleşme ile “büyünün bozulması” arasında bir paralellik kurulmaktadır. (Weber, 2005). Sosyologlar, modernitenin ortaya çıkışını küresel kapitalizmin ortaya çıkışı ile bağdaştırmaktadırlar bu bağlamda beraberinde siyasi kurumların yükselişi veya nesnellikten uzaklaşarak özneye yaklaşmanın-bireyselliğin öncelenmesini sağladığını benimsemektedirler. Ancak artı değer, sömürü, akılcılaştırma, büyüünün bozulması veya iş bölümü gibi tanıdık kavramların yanı sıra modernitenin ortaya çıkışının homo sentimentalist'in² yükselişine olan etkisini göz ardı etmişlerdir (Illouz, 2011:11). Ne var ki duygulardan hiç de yoksun olmayan ekonomik alan, işbirliği zorunluluğunu ve anlaşmazlıkları tanımlamaya ve bunların ortadan kaldırılması duygusuna derinden bağlıdır (Illouz, 2011:41).

² Duygusal insan; bireyin kendi duygularının öncelikli olması çerçevesinde düşünülebilir.

Yapısal bir süreç olan küreselleşmenin yapılanmayı kapsayan tüm değişkenlerde farklılaşmaya gitmesi kaçınılmazdır. Değişimin öncelikle idari yapılanmada başladığı kabul edildiğinde ve mali ekonomik sosyolojik olanlara da akabinde sirayet ettiği izlenmektedir. Bunun idari yapılanmadaki görünümü; hiyerarşik sistem yerine network olarak adlandırabileceğimiz merkeze bağlı küçük birimler şeklindedir. Bu nedenle, küreselleşme süreci bireysel taleplerde öylesine farklılaşmaya neden olmakta ki ve yeni talepler de artışa yol açmakta ki ulus devlet yapılanması kapsamında bu taleplerin karşılanması pek olası görülmemekle birlikte ulus devletin meşruiyeti dahi sorgulanmaya başlanmaktadır. M.Hardt ve A. Negri'nin "İmparatorluk" adlı eserinde yeni kapitalizmle bireyselleşmenin aldığı yeni çehreye işaret edilmekte, kapitalist üretim şeklinin toplumsal ilişkilerin tümüne sirayet ederek idari yapılanma üzerinde sermaye temelli egemenliğin vuku bulacağını da altı çizilmektedir. Foucault'un buna benzer yaklaşımı ise kendisini bireyler arasına yayan iktidarın, ilişkilerin tümünde ve etkinliklerin derinliklerinde kendisini göstereceği söylenebilir. Böylelikle Foucault; "insanı konuşan bir varlık olarak filolojik, çalışan bir varlık olarak iktisadi ve yaşayan bir varlık olarak biyolojik soykütüğünü ortaya koymaktadır" (Foucault, 2017) Bu yaklaşım çerçevesinde, kapitalist üretim tarzının insanı sarmalayan yapısı üretim sürecine emeğini katan bireyin özerkliğini tahdit ederken, iç dış ayrımının kalmayacak şekilde içerisi dışarısı sınırını belirsizleştirdiği de söylenebilir.

3. NEOLİBERAL SÖYLEM, KÜRESELLEŞME, ULUS DEVLET VE YEREL YÖNETİM ANLATISI

Küreselleşme, neoliberalizmin uluslararası yüzüdür. Küreselleşmeye getirilen eleştirilerle şu sonuçlara ulaşılmıştır. Bazıları; yerelleştirme ya da yerel üretime duyulan güvenin artması ile dünya ekonomisinin âdemi merkezileştirilmesini savunurken; diğerleri sektör temelli ticaret

ve sanayi politikalarının artan rolü ile sermaye akışı temelli politika üretme sürecinin demokratikleşmesi ihtiyacına vurgu yapmaktadır.

Ulus devlet klasik tanımlamayla sınırları belli olan devleti anlatmaktadır. Egemenlik de bu sınırlar içerisinde yaşayan insanlara- ulusa- aittir. Bu durum, devletin etnisite ya da dil temelinde değil siyasal temelde tanımlanması demektir. Halk katılımcı demokrasi ile kendi yönetimini kendi seçmekte belli anayasa ve belli yasalar altında yaşamaya karar vermektedir(Hobsbawn, 2011). Yerel olan, özerklik kazandıkça idari, mali, siyasi anlamda kendi konumunu ulus devletten ayrı olarak belirleyebilmeyi amaçlamaktadır. Her bir yerel birim uluslararası olanla iç ve dış ilişki kurma kapasitesini sürdürebilmeyi amaçlamaktadır. Böylece ulusal olan gibi yerelin de topraksal sınırlara bağımlılığı azalacak, etki alanı farklılaşacaktır. Bu durum kimilerine göre ulus devletin zayıflaması ve hatta parçalanmasıyla sonuçlanacaktır. Ancak, kapitalizmin ekonomik demokrasiye karşı duruşu özgürlüğün kapsamını ister istemez sınırlandıracak siyasi demokrasi tesis edilemeyecektir.

"Klasik liberal görüşün öncülerinden olan John Stuart Mill, insanın özgürlüğünü ve ilerlemesini tehlikeye atan kötülüklerin temelinde merkezileşmiş gücün yattığını ifade etmiştir. Ona göre yerel yönetimler, bireylerin özgürlüğünü tehdit eden bu merkezileşmiş gücün en etkin sınırlayıcılarıdır. Yaşanılan süreç, büyük bir dönüşüm ile nitelendirildiğinde anlam kazanmaktadır Gülten Kazgan'a göre, bu dönüşüm aynı zamanda kapitalist aklın nesnel değerden öznel değere doğru paradigma değişikliğine işaret eder. Bakış açısındaki bu farklılaşma makro analizden mikro analize doğru geçtikçe somut hale gelmektedir"(Kazgan, 1993).

Neoliberalizm'de; Hayek ve Friedman devlet ve piyasalar çerçevesinde değişikliği ortaya koyan önemli teorisyenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Hayek, ekonomik etkinliklerin merkezi yönetimin denetimine

tabi tutulmasının verimliliği kısacağını belirterek, özgürlük kavramına vurgu yapmış, merkezi yönetimin asli göreviyle ilgili birey ve grupların karşılıklı amaçlarını gerçekleştirebilecekleri bir çatı işlevi gördüğünün altını çizmiştir (Hayek, 1999). Neoliberal söylemin yerel yönetimlere yüklediği önemin bir başka ifadesini durumcu yazar Ken Knabb'ın mikro kimlikleri ifadesiyle bağdaştırabiliriz;

Ken Knabb'a göre; "1968 yılları dünya siyasi ortamı siyasal gerilimi çok derin yaşamış, toplumsal mücadelelere rağmen vuku bulan zor ve karmaşık bir dünya olmuştur. Bunun yanısıra söz konusu hareketler siyaset felsefesinde yeni düşünce akımlarının da doğmasına vesile olmuştur. Örneğin Durumcular (Situationist) Büyük dönüşümlerin mikro değişimlerde gizli olduğunu öne sürmektedir. Nihayetinde ufak (mikro) ayrıntıların aslında filmin ana teması olduğunu anlatır"(Öztürk, 2010).

Bilindiği gibi Neoliberal söylemde Devlet; piyasaya müdahalede bulunmayarak izleyici bir konumda olmalı, düzenleyen ve denetleyen bir rol üstlenmelidir. Yerel yönetim düzeyli yapılanmalar ise; serbest piyasanın dengi, özel sektörden sonra "en iyi ikinci çözüm" olarak nitelenmekte, devlet otoritesinin âdem-i merkezîyetçi bir yaklaşımla oluşturulmadığı zaman ayakta kalamayacağı savunulmaktadır. Ayrıca, belirli hizmetlerin yerine getirilmesinde vergileme ile kaynak sağlamanın meşruluğunun, mutlaka merkezi yönetimin varlığıyla olmayacağını, mali özerklik ile mali gücün yerel yönetimlere aktarılmasının iyi bir yol olduğu vurgulanmaktadır. Böylelikle birey, kendisini daha katılımcı görerek, organizasyonun bir parçası olduğu algısı ile özgürlüğünü ortaya koyacaktır. Bir nevi kendini gerçekleştirme çabasına benzer bu duruma Foucault'un yaklaşımı ise şöyledir;

"Eğer demokrasiden hem bölünmüş olmayan hem de

hiyerarşik biçimde, sınıflar halinde düzenlenmemiş bir halkın iktidara fiilen sahip olması anlaşılıyorsa, demokrasiden çok uzak olduğumuz gayet açık" (Foucault & Chomsky, 2012:43).

Bu anlatıya göre, yapı ve sistemsel olarak mikro temelli kuruluşlar yönetsel ve yaşam biçimi olarak demokrasi ile ilişkilendirilmektedir.

Küreselleşmenin, değiştirdiği ve/veya yeni baştan yarattığı süreç ile pek çok soruna ulus üstü düzeyde çözüm aradığını biliyoruz. Bunların başında demokrasi, yerellik, özerklik, çevre sorunları, kentleşme vb. gelmektedir. Ulus üstü yapılanmalar performist bir yapıda iken, yerelleşmenin önemini hiç de yitirmediğini bilakis aktivist bir yapıya doğru gittiğini görüyoruz. Bu nedenle bu iki sürecin birbirine eklenmediğini ve yerelleşmenin küreselleşmenin tersi olmadığını söyleyebiliriz. Hangisinin öncelikli olduğu yönünde sıralama yapmaktansa yerel yönetimlerin merkezin karşısında değil, yanında yer alarak, önemli bir tamamlayıcısı olduğu sonucuna varabiliriz.

Yukarıda bahsedilen gerekçelere istinaden; kent yönetiminin güçlendirilmesi, yerel yönetimlere özerklik verilmesi yönündeki eğilim güçlenmektedir. Bu çalışmalar, demokrasinin yerleşmesi ve yaygınlaştırılması kapsamında düşünüldüğünden kent yönetimlerine daha çok iş düşmektedir. Yerel yönetimler özerklik kazandıkça sadece temsili değil katılımcı olduğu yönünde bir görüntü oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu şekilde yerel yönetimlerin söz sahibi olduğu, yaşanan sürecin, küreselleşmeden ziyade kü-yerelleşme (glokalizasyon) olduğu tartışılmaktadır. Birbiriyle çelişik gibi görünen bu süreç yukarıda belirtildiği gibi birbirini destekleyen birbirine mecbur ve birbirine eklenen tek bir nihai hedefin, iki bileşenidir.

Kloos'a göre; küresel ve yerel arasındaki ilişki diyalektiktir. Küreselleşme ve yerelleşmenin arasındaki gerilim; yerelleşmenin odağındaki yerel yönetim ve

yerel demokrasiyi tartışmaya açmıştır (Kloos 2000: 282). Ruşen Keleş'in; "küresel düşün, yerel davran" sözüyle yerelliğin olumlu yönünü vurguladığı ifade yerelleşme ile küreselleşme arasındaki zorunlu ilişkiyi de güzel anlatan bir son söz olmuştur (Keleş, 2004). Ancak yerel dönüşümün küreselleşmenin bir parçası olduğu her daim göz önünde bulundurulmalıdır.

Kapitalist emperyalizmin ulus devlete gereksinimi ihtiyari düzeyde olmayıp zaruridir. Buna istinaden de kapitalist zorunlulukların kanalları işlevini üstlenmek üzere mahalli devletler yaratmak stratejilerden bir diğeridir. Küresel kapitalizm süreci; ulus-devletin *geleneksel politika araçlarını* zayıflatmakta, bir yandan küresel kurumların hâkimiyeti diğer yandan yerelleşme eğiliminin güçlenmesi ile yerel parçalara doğru evrimle ulus-devleti iki yönden baskılamaktadır. Ulus devletlerin politika araçları uygulanan politikaların karakterini ve başarısını etkileyecek, ülkeden ülkeye ve dahi sektörden sektöre farklılık taşıyacaktır. Bu savı temel alarak konuya yaklaşma; "*comparing apples and oranges*"³ şeklinde bir karşılaştırmadan kaçınmamıza yardımcı olacaktır.

4. TOPLUMSAL DİNAMİKLER İÇİNDE YEREL YÖNETİMLER, YERELLEŞME VE YEREL DEMOKRASİ TEMALARI

Küreselleşmiş dünya; demokratikleşmeyi, katılımı kutsar. Ancak kişi, firma, yerel, bölge gibi kolektiviteden uzak parametrelerin öne çıkartılması, demokratik süreç ve katılıma dayalı ortamların oluşmasıyla çelişkili bir durum sergiler. Bu bağlamda; liberal bireycilikte ortak yarar refah boyutuyla ifade edildiği için vatandaşlığa önem atfedilmeyecek ve siyasal katılım boyutu göz ardı edilecektir (Stiglitz J. E., 2014).

Yerelleşme ilkesi; siyasi (politik), idari ve mali değişimi gerektirmekle beraber yetki/sorumlulukların belirlendiği birkaç seviyeden oluşacak kamu sektörünün, pek çok avantaja sahip olacağı ve etkinliği tartışmalarına konu edilmektedir. Öncelikle siyasi yerelleşme ile vatandaşlara ve seçilmişlere kamusal kararların alınması ve uygulanmasında sürece katılımlarının sağlanarak, daha fazla güç verme amaçlanmaktadır. Bu, genellikle çoğulcu politikalar ve temsili hükümetlerle ilişkilendirilmektedir. Ancak sadece çoğunluğa göre karar verme "*demokrasi açığına*" neden olmaktadır. Bu görüşü savunanlara göre, toplumun farklı kesimlerinin çeşitli olan tercihleri ulusal otoritelere göre daha kolay cevaplanabilecektir. Yerelleşmenin bu türü, sıklıkla anayasal ve yasal reformları gerektirmektedir. Foucault'nun desantralize edilmiş modelleri açıklarken özgürlüğe vurgusu şöyledir:

"Şimdi içinde hem ekonomik hem de diğer toplumsal kurumları barındıran federatif, âdemi merkezi özgür birlikler sistemine anarko sendikalizm diyorum. Bana öyle geliyor ki insanları alet derekesine ve makinenin dişlileri derekesine indirmek için zorlamaya gerek kalmayacak. Bir ileri teknoloji toplumuna uygun düşen toplumsal örgütlenme biçimi budur. İnsanlara üretim süreci içindeki mekanik unsurlar muamelesi yapmaya yönelik herhangi bir toplumsal zorunluluk yoktur. Artık bu alt edilebilir durumdur. Ve benim insan doğasının bünyevi bir parçası olduğunu düşündüğüm yaratıcılık itkisinin kendini ne şekilde isterse o şekilde gerçekleştirebileceği bir özgürlük ve özgür birliktelik toplumu yoluyla alt etmemiz gerekir" (Foucault & Chomsky, 2012-vurgu eklendi).

İleri teknolojiyi enformasyon teknolojisi olarak değerlendirdiğimizde bunun alternatif kültürel kodlar, yapılar ve farklı

³ "comparing apples and oranges" ile betimlemesi yapılan ifade; yerelleşme ile ilgili araştırmaların ve incelemelerin spesifik olarak yapılması ve ülkesel karakteristiklerinin belirlenmesi yönünde tanımlanabilir.

pratikler yaratması da süreci derinleştirmektedir. Demokratikleşme sürecinin bir parçası olarak görülen *yerelleşme*; yetki, mali kaynak transferi, örgütsel kapasitenin artırılması gibi farklı boyutların yanı sıra yapısal dönüşümlerde kendini göstermekte olan birleşik bir kavramdır. Yerel yönetimlerin demokratikleşmedeki önemi ve gereğine vurgu yapan liberal kuramın öncü isimlerinden John Stuart Mill “halk vergi ödüyorsa, ulusal düzeyde olduğu kadar yerel düzeyde de söz hakkı olmalı” diyerek yerel düzeyde halkın yönetime katılımıyla yönetimin etkin hale gelebileceğini belirtmektedir (Akdoğan, 2008). Katılım ve yerelleşme arasındaki simbiyotik ilişkiye göre, başarılı yerelleşme yerel katılımı gerektirmektedir. Buna göre, yerelleşme sürecinde kuralların ortaya konulması, vatandaş-devlet etkileşiminde ilk basamak olabilir.

Neoliberal küreselleşme sürecinde, zahiride demokrasi başlıklı uygulamalar, batnide liberal politikaların derinleşmesi ve otoriter rejimlerin yerleşmesi amacındadır. Bu nedenle demokrasinin parametreleriyle tutarlılık göstermemesi rastlantı değildir. Gelişmekte olan ülkelerde mikro ölçekli olanın-yerel, birey ve firma- öncelikli olması toplumsal davranış kalıplarında zorluk yaratsa da rekabet avantajı yakalama açısından fırsat olarak görülmektedir.

Chomsky, dönüşümü zorunluluk olarak görmekte ve yerelleşme ile insanların karar alma süreçlerine yerinden katılacağına değerine vurgu yaptığını belirtmektedir. Buna göre, yeni toplum modelleri yaratma entelektüel bir zorunluluk olup, idari yapılanma değişikliği tasarısı olarak incelenen iktidarın âdemi merkezleşmesi de bunlardan biridir. Öte yandan da kararların dünya ölçeğinde alınmasının yükselen değer haline geldiği bir toplumda yaşadığımızın da bilincindedir. Ancak refahı daha eşit bir biçimde paylaşırabilmek için, daha fazla merkezleşmenin zorunlu olabileceği durumlarla da karşı karşıya kalınabilir. Bu durumda bunun gibi makro düzeyli sorunların da daha yüksek bir düzeyle

çözülmesi gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Bu ve bunun gibi gereksinimden doğan tutarsızlıklar yeni toplum modelinin oluşturulmasındaki güçlüklerden bazılarıdır. Chomsky, âdemi merkezleşmeden yana olduğunu ifade ederken bunun mutlak bir ilke olmadığını da altını çizmektedir. Mutlak bir çözüm olmamakla birlikte temel insani içgüdüler temelinde sağlanan âdemi merkezleşmenin etkin sonuçlar doğuracağını düşünmektedir (Foucault & Chomsky, 2012).

Gramlich(1987)'nin öne sürdüğü bir argümana göre; yerelleşme yaklaşımı, ulusal düzeyde politika değişikliklerini test etmede laboratuvar olarak hizmet edebilir. (Oates W. E., 1991). Ancak yerelleşmenin çoğunlukla politika inovasyon düzeyi, yerel yönetimlerin bölgesel düzeydeki ihtiyaçları karşılayabilmede daha fazla kapasiteye sahip olması, şeffaflıkla ilgili olmasına rağmen bu faktörlerin ekonomik performansı arttırdığına dair ilişki kurabilmek zordur. Yerelleşmenin ekonomik boyutunun tesis edilmesi ve akabinde beklenen etkinliği sağlaması ise kurumsallık, yasal düzenlemeler, beşeri sermaye vb yerel idarenin kendi özerk durumdaki performansının göstergelerine bağlıdır. Mikro ölçekte performans başarısı makro ölçekte ülke refahına katkıda bulunacaktır. Bu anlamda, yerelleşmenin, ülke refahına katkısı hangi boyutta olabilir tartışmasına verilebilecek cevap; metropolitan merkezlerin gözden çıkarılmaksızın alt ölçekli yerleşim birimlerinin geliştirilmesi ve kırlık yaşamın da verimli bir duruma getirilmesi için bir araç (yöntem) olarak algılandığı takdirde olumlu sonuçlar elde edilebilir. Kırsal kalkınma politikası bir devlet politikası olarak benimsendiği takdirde yaşanmakta olan sorunların üstesinden gelinilebilecektir.

5. YERELLEŞMENİN TEZAHÜRLERİ

“Siyasete yönelik bir yaklaşım geliştirmenin yolu devleti incelemekten geçer. Devlet nedir? sorusu devletin toplumdaki rolüne yani bu yolla da

kapitalist topluma ve onun siyasi işlevleri açısından neyi gerektirdiğine dair bir sorudur. Devletin nerede bitip toplumun nerede başladığı sorusunun tek bir cevabı yoktur. Zira devlet ve toplum geniş bulvarların birbirinden ayrıldığı iki ayrı mahalle değildir. Aksine biri diğerinin içerisinde bir dizi temel işlev sergiler” (Ollman, 2011:22). Bu bağlamda, devlet ve kamusal müdahale ile yarattığı rolün sınırları; idari yapılanma üzerinde belirleyici olacak, ekonomi politik sonuçlar doğuracaktır. İdari açıdan yapılanmalar yasalar ile hüküm altına alındığından, yasal düzenleme ile sistem tesis edilerek işler hale getirildiğinde aksama yapmaksızın etkinlik beklenecektir, ancak her yasallığın adalete kefil olacağı garantisine ise mümkün olmayabilir. Foucault’a göre, yasallık kavramı ile adalet kavramı özdeş değilken; birbirinden bütünüyle ayrı da değildir. Yasallık daha iyi topluma göndermede bulunmakla beraber adaleti bünyesinde barındırdığı sürece de yasanın takibi ve yasaya uyumu sağlanmaktadır (Foucault & Chomsky, 2012). Buna göre, günümüzde adaletin kendisi, gerek kendini gerçekleştirme temelinde psikolojik gerekse elde edilmesi hususunda da tarihsel süreçte toplumsal mücadelenin ürünü olmuştur.

Tarih; bir sistemdir, kaçınılmaz ve eşsiz bir zincir oluşturan insan deneyimlerinin sistemidir (Gasset, 2015). Kronolojik olarak düşünüldüğünde, 1929 Büyük Dünya Ekonomik Krizi sonrasında ulus devlet yapılanması 1980’den bu yana küreselleşme denilen dalga ile kırılmaya çalışılmış, geleneksel devlet anlayışından modern devlet anlayışına geçişle birlikte; devletin görev ve sorumlulukları niceliksel ve niteliksel olarak artmış ve sosyal refah devleti kavramı ekonomi literatüründeki yerini almıştır. Hegel’e göre, “zamanın bu muazzam akışının somutlaşabileceği tek alan kurumlardır” zamanın akışının somutlaştığı belki de denetim altına alındığı yerlerdir. Süreci anlama çabası, değişimin her şeyden önce devletin rolünü etkileyerek, artan fonksiyonlarıyla ülke ekonomilerinde devletin payının artışına kadar sürecektir. Devletin rolü tartışmaları

genellikle istikrar ve ekonomik büyüme hedef alınarak kamusal müdahale çerçevesinde incelenmektedir. Birçok bakımdan kamusal müdahale; yetki paylaşımını öncelemektedir.

Yetki paylaşımı çalışmaları, merkez ve yerel arasında yürütülmekte olan klasik anlamda yerelleşme kavramını tanımlamaktadır. Reformsal düzeyde incelenen yerelleşmenin potansiyel dezavantajları olduğundan, her derde deva “*panacea*”⁴ olmayacaktır. “İyi kotarılmış devlet anlayışının nasıl sorusu kadar neden ve ne zaman sorularının cevaplarını içermesi şarttır” (Ollman, 2011). Bu nedenle yeni tasarı ve reformların hangi koşullarda başarılı olacağı tespit edilmelidir ki soruların yanıtlarına ulaşılabilsin. Öyle ki yerelleşmenin özellikle standart, rutin ve ağ temelli hizmetlerde her zaman etkili olmayacağına dair örnekler bulunmaktadır. Yerel düzeyde idari ve teknik kapasite yetersizliği, ülkenin bazı bölgelerinde daha az etkin sonuçlara ulaşılmasıyla sonuçlanacaktır. Yeterli finansal kaynak ve hizmetin adil dağılımı olmaksızın yalnız idari sorumlulukların yerele transferi etkinliğin önündeki başlıca engellerdendir. Ayrıca yerelleşme bazen ulusal politikaların koordinasyonunda daha karmaşık olabilir ve yerel düzeyde elitlerin iktidar olmasına yol açabilir. Bu nedenle kamu ve özel kesim arasındaki güvensizlik-şüphe yerel düzeyde dayanışmayı zayıflatacaktır.

Devlet; adalet, güvenlik gibi tam kamusal mal ve hizmetlerin yanı sıra; eğitim, sağlık, sosyal güvenlik vb. birçok alanda kamu hizmeti sunmakta; bu hizmetlerin bir kısmını merkezi yönetim, bir kısmını da yerel yönetimler eliyle yürütmektedir. Böylece yerel nitelikli kamu hizmetlerinin artması, yerel yönetimlerin varlığının önemli bir nedenini oluşturmuştur. Brennan ve Buchanan’e göre de ekonomiye topyekûn hükümet müdahalesi daha küçük çapta olmalıdır ve diğer şartlar aynı kalarak,

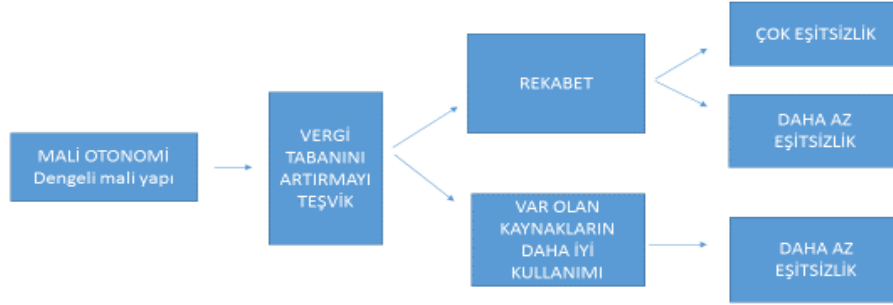
⁴ Panacea: Anlamsal olarak şifa anlamına gelirken; metin içerisinde yerelleşmenin dezavantajlarının da göz önüne alınması gerektiği ve mutlak çözüm olmayacağı şeklinde yorumlanabilir

vergiler ve harcamalar ne kadar büyük oranda bağımsızlaştırılırsa, ayrı birimler de o kadar homojen olmakta, yargı alanları o kadar daha küçük olmakta, net bölgesel rantlar düşmektedir. Buna göre, yerelleşmenin kaynak dağılımı ve hizmet sunumunda verimlilik ve etkinliği arttıracakı düşünülmektedir. Ancak, küreselleşme herkes için daha geniş bir erişim imkânı sağlama hedefini deklare ederken bu erişimin eşit olmayan bir erişim olduğunu en basit düzeyde günlük pratiklerde görmekteyiz. Keza doğal kaynaklarda eşitsiz bir biçimde dağıtılmaktadır. Küreselleşme meselesinde

onun, eşitsiz ve değişken bir dünyada ürünlere eşitlikçi bir erişim sağlama amacında olsa da bu iki soyut kavram arasında gerilim vardır (Hobsbawn, 2011). Bu nedenle yerel yönetimlerin artan ekonomik sorumlulukları, kent halkının yerel yönetimlerden beklentilerini arttırsa da küresel dünyanın kurduğu ortamda yerel yönetimlerin beklentilere cevap veremeyişi şimdilik çatışmalara sebebiyetle, rant kollama yaygınlaşmıştır. Yerelleşmenin sağlayacağı mali özerkliğin bölgesel eşitsizlik gibi istenilmeyen bir sonuca doğru gidişatının gösterimi aşağıdaki gibi olmaktadır.

Şekil 1: Mali Otonomiden Bölgesel Eşitsizliğe

Kaynak: (Kyriacou, Gallo, & Sagalés, 2015)

Şekil 1’de iki kanal üzerinden ilerleyen grafiksel bir sunum gösterilmektedir. Birincisi, eşitsizliğin artışı ya da azalışını gösterirken; ikincisi, bölgesel yakınsamaya işaret etmektedir. İkinci kanalın önemi; geri kalmış bölgelerde kaynakların aktif bir yapıda olmamasındandır. Bu nedenle; uygulanan politikaların marjinal etkisi performansı yüksek bölgelere göre daha yüksek olacak ve bölgesel farklılaşmanın azalmasıyla sonuçlanacaktır. Küreselleşme ile %1 lik kesim tarafından belirlenen siyaset ve göz ardı edilen toplumsal boyut sorunları uluslararası boyutlara taşımaktadır. Bu durum bölgesel eşitsizliklerin derinleşmesinin önemli nedenlerinden biridir. Demokratik sürecin zayıflaması ile sosyal sözleşme feshedilecek, sosyal sermaye ortadan kalkacak her birey kendini düşünerek orantısız güç sahibi haline gelecektir.

Böylelikle bireyler kendilerine en yüksek net yardımı sağlayan idari alanda yerleşmeyi seçeceklerdir. Tüm bölgelerin özdeş olması durumu pek olası olmadığından, sürdürülebilir kalkınmayı etkileyen yoksulluğun sonucu olan göç tartışmalarında dramatik bir gerçek olarak gündem oluşturmaktadır.

Geçen on yılda, yerelleşme politikası çoğunlukla politik nedenlerden ötürü teşvik edilmiştir. Örneğin, Latin Amerika’da yerelleşme demokratik sürecin bir parçası olarak görülmüştür. Zira yerelleşme ile seçilmiş hükümetler itibarsız- güvenilmez otokratik merkezi rejimlerle yer değiştirmiştir. Afrika’da ise, çok partili politik sistemin yaygınlaşması karar sürecinde yerelin sesinin daha fazla duyulmasını sağlamıştır. Etiyopya gibi bazı ülkelerde ise yerelleşme politik süreçte daha fazla kontrol veya daha fazla katılım

için etnik ve bölgesel grupların baskısına bir cevap olarak görülmekteydi. Daha da ötesinde, yerleşmenin bu tür baskılardan ülkenin bütünlüğünü koruduğu ve daha otonom bir yapıyı sağladığını vurgulayan varyasyona göre; yerleşme uzun medeniyetler savaşının bir sonucudur. Örneğin, yerel düzeyde politika fırsatları olan Mozambik ve Uganda ise ülke yönetiminde çatışan sınıfların katılımına müsaade etmektedir. Geçiş ekonomileri için ise daha büyük ölçüde yerleşmiş olduklarını söyleyebiliriz.

Dünyada yerleşmenin ana sebebi basit olmasına rağmen, etkinlik, denge ve makro istikrar üzerinde farklı yerleşme biçimlerinin etkisini ilgilendiren çoklu tasarım konularının oluşturulmasıdır. Buna göre, örneğin Türkiye için üretim yapısındaki bölgesel çeşitlilik yerleşmeyi zorunlu kılmakta, bununla beraber politika araçlarının oluşturulması ise bir o kadar zorlaşmaktadır. Yerelleştirilecek belirli hizmetler ve yerleşmenin biçimi; teknik etkinliğe ve ihtilaflı sınırların ötesindeki spillover etkisinin⁵ (yayılma etkisi) derecesini etkileyen ölçek ekonomilerine bağlıdır. Uygulamada tüm hizmetlerin aynı şekilde ve aynı derecede yerleştirilmesine gerek yoktur. Ekonomik anlamda piyasa, yerleşmenin nihai formudur. Bu argümana göre, tüketiciler özel ürünleri buradan tedarik edebilmektedir. Pek çok kamu hizmetinin doğası gereği böyle bir seçeneğin sınırlandığını görebiliriz. Kamu kesimine otomatik olarak gereksinim duyulacağı sonucunu çıkarmak pek anlamlı değildir. Buradaki asıl mesele, hizmetin sunumu ve teslimindeki rekabettir. Yerleşme ile beklenen; kaynak dağılımında ve hizmet sunumunda etkinliğin artmasıdır. Şayet etkili işleyen bir mekanizma olursa, merkezi hükümetin planlama, ekonomik ve sosyal faaliyetleri kontrol işlevinden kaynaklı sorunları elimine edilebilecektir. Bazı ülkelerde yerel seviyede coğrafi odaklanma sağlayarak

kararlara katılma fırsatı yaratabilir. Katılımcı demokrasi; kamusal tercihlerin ortaya konulmasının bir yolu olarak kabul edildiğinde farklı tercihlere duyarlılığı sağlayacaktır. Bireylerin tercihlerinin homojen olmaması ve bu tercihlerin aritmetik olarak toplamının toplumun tercihlerini yansıtabileceğini söylemek zordur. Nitekim kamusal karar alma süreci; dinamik ve normatiftir. Bireysel davranışlar, eğilimler, beklenti ve talepler karar alma sürecini etkileyecektir. Bu nedenle kamunun işlevi; gerek merkezi gerekse yerel ölçekte kamu maliyesinin temel sorunsalları olan adalet ve etkinliği sağlayacak şekilde kamusal hizmetlerin sunumunu gerçekleştirmektir. Bu hedefler çerçevesinde ilk bakışta yerleşmenin birçok bakımdan gereksinimleri karşılayacağı izlenimi doğmaktadır. İdeal olarak düşünüldüğünde de yerleşmenin daha yaratıcı ve inovatif bir yapılanma için oldukça elverişli bir ortam sağladığı ifade edilebilir.

Kamu maliyesi uygulamalarında etkinlik temelli çalışmaların adaleti sağlayamadığı; etkinlik ve adalet arası ödünleşimin olduğu sonuçlara ulaşılabilmektedir. Foucault adaletle vurgu yaparken şu ifadeleri kullanmaktadır; “Bütün toplumsal mücadelelerde bir “adalet” meselesi olduğu kabul edilebilmelidir”(Foucault & Chomsky, 2012). Adaletin sağlanması açısından ve hizmetten herkesin yararlanabilmesi kapsamlı âdemi merkezi yapılanma ve bunu sağlayacak reformlar da en başta gelen pratiklerdendir. Ancak bölgeler arası farklılaşma sorununu yarattığı örnekler bulunmakta bu nedenle etkinlik meselesi tartışmalara konu olmaktadır.

Yerleşme teorisinde etkinlik durumlarına bakıldığında;(Entisham Ahmad, 2006)

Yayılma etkisi yok, bölgeler özdeş ise merkezileşme ve yerleşme etkinliği eşit düzeydedir.

Yayılma etkisi yok, bölgeler özdeş değilse yerleşme merkezileşmeden daha etkin olacaktır (Oates teoremi). Ayrıca Oates'e göre, merkez yerel ayrımı yapılırken

⁵ Spillover etkisi; yerel yönetimler ve yerleşme anlamında düşünüldüğünde dışsalıkların içselleştirilmesi, yarar/faydadan diğer bölgelerin de katkı sağlaması olarak yorumlanabilir.

- ekonomik, sosyal ve demografik pek çok özelliğın dikkate alınması gereklidir (Oates W. E., 1991).
- Yayılma etkisi sıfırdan farklı bir değeri ve bölgeler özdeş ise merkezileşme yerelleşmeden daha etkindir olasılıklarına ulaşılabilir.

Araştırma sonuçları, kalkınma ve yerelleşme arasındaki ilişkiler konusunda

çelişkili sonuçlar ortaya koymaktadır. Farklı dönemleri ele alan çeşitli çalışmalarda iktisadi büyüme ile yerelleşme arasında pozitif olduğu kadar negatif sonuçlarla da karşılaşmaktadır.

Aşağıda Tablo 1’de gösterilen “Yerelleşmenin karakteristikleri” de etkin bir yerelleşmenin nasıl sağlanacağına ışık tutmaktadır.

Tablo 1: Yerelleşmenin karakteristikleri

Hesap verebilirlik	Mahalli İdareler; gerek merkezi yönetime (alınan fon ve transferler, performans rejimi, denetim) gerekse içinde bulunduğu topluma (seçimler, toplumsal planlama, toplumsal hizmetler) hesap verebilmeli.
Liderlik	Liderliğin, yerelleşme ve/veya yerel yönetimlerde etkinliğı nasıl sağladığı hususunda; liderliğin nasıl güçlendirileceğı, karar sürecinde sorumluluk ve yetki dengesinin nasıl sağlanacağı soruları karşımıza çıkar.
Sınırlar arası koordinasyon	Çok boyutlu problemlere kurumsal, sektörel ve sınırlar arasında koordinasyon için çözümler nasıl bulunacak? Bu sınır çalışmalarına kim öncüllük edecek?
Güven	Güven konusu ilişkisel bir anlam taşır. Merkez- yerel arasında bilgi asimetrisi oluşturan asil vekil ilişkisi ile açıklanabilir.
Finans ve Teşvik	Merkez ve yerelden fonlanmanın göreceli oranı nedir? Yerel idareler kaynaklarını kullanmada ne kadar esnekliğe sahip? Hesap verilecekleri memnun edici sonuçların gönderilmesi nasıl teşvik edilecek?

Kaynak: Paul Hildreth, University of Salford, UK, What is localism, and what implications do different model shave for managing the local economy? Local Economy 26(8) 702–714, 2011

Yerelleşmeye olumlu bakan yazında; yukarıda belirtilen sınırlar arası koordinasyon temelli karakteristik ele alındığında; yerel yönetimlerin, bölgesel düzeyde kitle üretiminden ziyade ısmarlama imalat ve hizmetlere yönelen ekonomik yönetim biçimleri olduğu kabul görmektedir. Yerelleşme, Pareto etkinliğı sağladığı gibi yerel ve bölgesel düzeyde dikey ve yatay rekabeti teşvik etmekte de bürokrasiyi sınırlandırmaktadır. Yerel ölçekli kamu tercihleri, tüketici fazlalığındaki ek maliyetin ortadan kaldırılmasından dolayı, Pareto etkindir. Bu nedenle, kamusal bir malın merkezi yönetim tarafından aynı miktarda sunulmasında, farklı miktarlarda ve yerel olarak sunulmasının daha etkin olacağı ve tercihleri daha rasyonel karşılayacağı argümanları savunulmaktadır.

Ölçek ekonomileri açısından konuya baktığımızda, modern kapitalist toplumu tüketim toplumu olarak kolaylıkla tanımlayabiliriz. Zira pazarı elde tutabilmek büyük ölçekli üretimin hızlı bir şekilde yapılması ve kitlesel tarzda tüketimidir ki karlılık burada başlar. Üretimin kitle halini alarak toplumsallaşması durumunda özel mülkiyet ilişkileri buna engel olacaktır. Ölçek ekonomileri belki bu noktada gündeme gelir. Ölçek ekonomileri, bir hizmetle ilgili optimal görev ve yetki alanının belirlenmesinde göz önüne alınması gerekli bir öğedir. Tullock, ölçek ekonomilerinin maliyet kazanımlarından yerel yönetimlerin de yararlanabileceğini ileri sürmektedir. Ona göre kamusal mal ve hizmetlerin üretimi ile sunumu birbirinden ayrılmalıdır. Yerel yönetimler bazı hizmetleri, ölçek ekonomileriyle üretim

yapan özel üreticilerden satın alabilmelidirler. Böylelikle optimal alan aynı kalarak, ölçek ekonomilerinin sağladığı faydalardan yararlanılabilecektir (Tullock, 1969). Ölçek ekonomilerinin geçerli olduğu durumda üretilen mal miktarı arttıkça ya da sunulan hizmetten yararlanan sayısı arttıkça kişi başı maliyetler azalmaktadır. Önemli derecede ölçek ekonomilerinin varlığı durumunda etkinlik kıstasının da göz ardı edilmemesi için bu nitelikteki kamusal mal ve hizmetlerin en düşük yerel birim yerine, ölçek ekonomilerini sağlayan bölgesel düzeydeki ara yönetim birimlerince veya merkezî yönetimle birlikte üretilmesi daha doğru olabilecektir. Bu da, esas olarak, finans ve teşvik anlamında yerleşmede etkinlik sağlayacak karakteristiklerdendir.

SONUÇ YERİNE

Her bir süreç kendinden sonrasında, aslında oldukça manidar bir zamanlaması varmış, algısı doğurmaktadır.

Küreselleşmenin yarattığı ortamda kavramlar yine küreselleşme ve gereksinimleri çerçevesinde şekillenmekte ya da boyut değiştirmektedir. Kavramların kendisinin zihinde bıraktığı yanılsamalar iktisadi olarak başlayan sürecin yapısal boyutlara nasıl evrildiğini anlamayı güçleştirmekte, gerek idari gerekse mali boyutlu hazırlanan reformlar topluma yabancılaşmaktadır. Buna göre, teorik çerçevenin uygulamaya ilişkin başarısı her koşulda sağlanamamaktadır.

KAYNAKÇA

1. ADAM, A., Mantos, D. D., & Pantelis, K. (2013). Fiscal Decentralization and public sector efficiency: Evidence from OECD countries. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
2. AKDOĞAN, Y. (2008). *Yerel Siyaset-Kavramlar*.
3. ANDREAS P. Kyriacou1, L. M.-G.-S. (2015). Fiscal decentralization and regional disparities: The importance of good governance*. *Papers in Regional Science* (94).
4. BARANKAY, I., & Lockwood, B. (2006). Decentralization and the Productive Efficiency of Government: Evidence from Swiss Cantons. *CEPR Discussion Paper 5639, London*.

Kavramların boyut değiştirdiği göz önüne alındığında, Liberal söylemin yerelleşmeye bakışı ve onu şekillendirme çabasında; sanıldığı aksine, küresel ve yerel olanın birbirinden ayrı tartışılması fayda sağlamamaktadır. Teorik çerçevede merkezileşmeden uzaklaştıkça etkin ve verimli sonuçlara ulaşılabileceğinin altı çizilse de; ampirik çerçevede bunu destekleyecek sonuçlara ulaşmanın her koşulda mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Yerelleşmenin kamu kesimine etkinlik temelli uygulamalara fayda sağlayıp sağlamayacağı konusunda yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular göstermektedir ki; yerelleşmenin kamu sektörünün etkinliği için önemli bir aşama olduğu, ancak yerelleşmenin ortaya koyduğu argümanlardan yararlanmanın ancak gelişmiş ülkelerde, sağlam bir kurumsal alt yapıda yönetsel beceriyle muhtemel olacağı yönündedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde kamusal tercihlerin ortaya konulmasında karşılaşılan ikilemler, yapısal politikaların uygulanması ile yarattığı çelişkiler yerelleşmeden istenilen verimin sağlanamamasına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca, kamusal karar alma süreci ve tercihlerin yansıtılmasının normatif karakterli olması etkinlik ve adalet gibi hedeflerin ülkelerin yapısına göre farklı aralıklarla değerlendirilmesini gerektirir. Buna göre, yerelleşmeyle ilgili gelişmiş ülkeler için anlamlı sonuçlara ulaşılabilirken, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için aynı değerlendirmede bulunma mümkün olmamakta, eşitliği sağlama politikaları yetersiz kalmakta, farklılaşma rotasında; küresel olanın yükselişi, kamusal olanın çöküşü şeklinde nihai bir son kaçınılmaz olmaktadır.

5. BAUMAN, Z. (2014). *Küreselleşme ve Toplumsal Sonuçları*.
6. BLÖCHLIGER, H. (2013). Decentralisation and Economic Growth - Part 1: How Fiscal Federalism Affects Long-Term Development. *OECD Working Papers on Fiscal Federalism* (14).
7. BLÖCHLIGER, H. K. (2005). Fiscal Autonomy Of Sub-Central. *Oecd* .
8. BONEFELD, W., & Holloway, J. (2007). *Küreselleşme çağında Para ve sınıf Mücadelesi*.
9. BOSCHMANN, N. (2009, December). Fiscal Decentralisation and Options for Donor Harmonisation.
10. BRENNER, N. (2006). Ölçeğin Sınırları? Ölçeksel Yapılaşma Üzerine Metodolojik Düşünceler. *Praksis* (15).
11. CARR, E. H. (1987-1996). *Tarih Nedir?* İstanbul: İletişim Yayınları.
12. DAVID Bartolini, S. S. (2016, September 23). Fiscal Decentralisation and Regional Disparities. s. 10-11.
13. DZIOBEK, C., Mangas, C., & Kufa, P. (2011, June). Measuring Fiscal Decentralization. *Exploring the IMF's Databases* .
14. ENTISHAM Ahmad, G. B. (2006). *Handbook of Fiscal Federalism*.
15. FAGUET, J.-P. (tarih yok). Fiscal Decentralization and Accountability. *London School of Economics and Political Science & IPD* .
16. FOUCAULT, M., & Chomsky, N. (2012). *İnsan Doğası: İktidara Karşı Adalet*. bgst Yayınları.
17. FRIEDMAN, T. (2000). *Lexus ve Zeytin Ağacı: Küreselleşmenin Geleceği*.
18. GASSET, J. O. (2015). *Sistem Olarak Tarih*. Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları.
19. GIDDENS, A. (2010). *Modernite ve Bireysel-Kimlik Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*.
20. GOLEM, S., & Malešević Perović. (2014). An Empirical Analysis of the Relationship Between Fiscal Decentralization and The Size of Government. (64).
21. GULBENKİAN, K. (1995). *Sosyal Bilimler Açın*. İstanbul: Metin yayınları.
22. Güler AYMAN, B., & Çınar, T. (2004). *Yerel Maliye Sistemi*. Today.
23. GÜRAN, M. C. (2002). Devletin Ekonomik Müdahalelerinin Etkinliği. *Akdeniz İİBF Dergisi* (3).
24. HARVEY, D. (2003). *Postmodernliğin Durumu*.
25. HAYEK, F. (1999). *Kölelik Yolu*.
26. HILDRETH, P. (2011). What is localism, and what implacation do different models have for managing the local economy?
27. HIRST, P., & Thomson, G. (2007). *Küreselleşme Sorguluyor*.
28. HOBBSAWN, E. (2011). *Yeni Yüzyılın Eşiğinde*. İstanbul: Yordam Kitap.
29. ILLOUZ, E. (2011). *Soğuk Yakınlıklar: Duygusal Kapitalizmin şekillenmesi*. İstanbul: İletişim .
30. İPEK, P. (2014). Ataerkil kapitalizm ve biz %99: Thomas Piketty'nin 2.yy da sermaye adlı kitabının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 3 (69).
31. KAMMAS, P., & Antonis, A. (2013). Fiscal Decentralization and Public Sector Efficiency.
32. KARA, K. Ö. (2017). *Küreselleşme Yerelleşme Bağlamında Mali Yerelleşme*.
33. KAZGAN, G. (1993). *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi*. İstanbul: Remzi Yayınları.

34. KELEŞ, R. (2004). Kentleşme Politikası.
35. KUMAR, K. (1999). *Sanayi Sonrası Toplumdan Post-Modern Topluma Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları*. Dost Yayınları.
36. KYRIACOU, A., Gallo, L., & Sagalés, O. (2015). Regional Inequalities, Fiscal Decentralization And Government Quality: Empirical Evidence From Simultaneous Equations. *GEN Working Paper A 2015 – 1*.
37. LARRY Schroeder, P. S. (2003). İntergovernmental Transfers in Developing Countries: Concepts international Practices and Policy Issues. *Asian Development Bank*.
38. LOCKWOOD, B. (2006). The political economy of decentralization. E. Ahmad, & G. Brosio içinde, *Handbook of Fiscal Federalism*.
39. MC NALLY, D. (2013). *Başka Bir Dünya Mümkün: Küreselleşme ve Antikapitalizm*. Yordam Kitap.
40. MIKESELL, J. L. (2012). Fiscal Administration in Local Government. *An Overview: IMF Paper*.
41. MOUSSÉ Sow , & Ivohasina F. Razafimahefa. (2015). Fiscal Decentralization and efficiency of public service delivery. *IMF Working Paper*.
42. MUSGRAVE, R. (1959). *The Theory of Public Finance*.
43. NASIR Iqbal, . M. (2012). Fiscal Decentralisation and Economic Growth: Role of Democratic Institutions. *The Pakistan Development Review*.
44. OATES, W. (1999). An Essay on Fiscal Federalism. *Journal of Economic Literature* (37).
45. OATES, W. E. (1991). *Studies in Fiscal Federalism*.
46. OATES, W. (2005). Toward A Second Generation Theory of Fiscal Federalism. *International Tax and Public Finance*.
47. OILMEN, B. (2011). *Diyalektik Soruşturmalar*. İstanbul: Yordam Kitap.
48. ÖZTÜRK, A. (2010). *Postyapısalcılık*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
49. PINAR, A., & Demir, M. (2009). Mali Yönetim Reformunun Belediyelerde Harcama Yönetimi ve Denetimi Üzerindeki Etkileri: Seçilmiş Belediyelerden Kesit Veri Analizi.
50. POLANYI, K. (1986:160). *Büyük Dönüşüm*.
51. PORCELLI, F. (2009, January). Fiscal Decentralisation and efficiency of government. A Brief Literature Review.
52. RODRIGUEZ, A., & Anne, P. a. (2009, October). Fiscal Decentralization and Economic Growth in Central and Eastern Europe. *LSE 'Europe in Question' Discussion Paper Series*.
53. ROUBINI, N., & Mihm, S. (2011). *Kriz Ekonomisi*.
54. RUIXUE Jia, H. N. (2017, February 23). Decentralization, Collusion, and Coal Mine Deaths. *Review of Economics and Statistics* (99), s. 105-108.
55. SCHUMPETER, J. (1967). *Kapitalizm Sosyalizm ve Demokrasi II*. Varlık Yayınları.
56. SENNETT, R. (2009). *Yeni Kapitalizmin Kültürü*. Ayrıntı.
57. SHARMA, C. (2004, July). Decentralization Dilemma: Measuring the degree and Evaluating the outcomes.
58. STIGLITZ, J. E. (2014). *Eşitsizliğin Bedeli*. İletişim Yayıncılık.

59. STIGLITZ, J. E. (2004). *Küreselleşme, Büyük Hayal Kırıklığı*.
60. STUTZ, F. P. (2007). *The World Economy: Resources, Location, Trade and Development*. Pearson Prentice Hall.
61. TANZI, V. (1996).
62. Tepav. *Yerel Yönetim Sisteminde Reform Tartışmaları Işığında Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı Üzerine Bazı Saptamalar*. Mali İzleme Raporu İstikrar Enstitüsü özel sayı.
63. TER - Minassian, T. e. (1997). *Decentralizing Government*. IMF org.
64. TIEBOUT, C. (1956). *A pure theory of local expenditures*. *Journal of Political Economy*.
65. TREISMAN, D. (2000). *Decentralization and the quality of Government*.
66. TULLOCK, G. (1969). *Problems of scale*.
67. WEBER, M. (2005). *Bürokrasi ve Otorite*. Adres yayınları.
68. WOOD, E. M. (2012). *Özgürlük ve mülkiyet*. Yordam kitap.
69. WOOD, E. (2006). *Sermaye İmparatorluğu*. Yordam Kitap.
70. VO, D. (2010). *The Economics of Fiscal*. *Journal of Economic Surveys* (24), s. 657-679.